

Instrukce č. 7/2018
Ministerstva spravedlnosti
ze dne 19. 4. 2018, č.j. 9/2018-MOC-J,
kterou se upravuje

POSTUP JUSTIČNÍCH ORGÁNŮ VE STYKU S CIZINOU
VE VĚCECH OBČANSKOPRÁVNÍCH A OBCHODNĚPRÁVNÍCH

Ministerstvo spravedlnosti (dále jen „ministerstvo“) stanoví:

ČÁST PRVNÍ
PRÁVNÍ ÚPRAVA A FORMY STYKU S CIZÍMI ORGÁNY
A SE ZASTUPITELSKÝMI ÚŘADY

§ 1

Předmět úpravy

Instrukce upřesňuje postup justičních orgánů ve věcech s mezinárodním prvkem, jejichž kolizní a procesní úpravu obsahují:

- a) dvoustranné mezinárodní smlouvy o právní pomoci (seznam dostupný na webových stránkách ministerstva a [extranetu justice¹](#)),
- b) mnohostranné mezinárodní úmluvy (seznam dostupný na webových stránkách ministerstva a [extranetu justice²](#)),
- c) právní předpisy Evropské unie (dále jen „EU“, základní přehled je dostupný na webových stránkách ministerstva a [extranetu justice³](#)),
- d) zákon č. 91/2012 Sb., o mezinárodním právu soukromém, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „ZMPS“).

§ 2

Vymezení pojmu „justiční orgán“

Justičními orgány pro účely této instrukce se rozumějí soudy a v cizině i jiné orgány, které vykonávají úkoly soudnictví nebo jsou legitimovány k výkonu mezinárodní právní pomoci.

§ 3

Právní předpisy EU v oblasti soudní spolupráce v občanských a obchodních věcech

(1) Podrobné informace k jednotlivým právním předpisům EU jsou dostupné na [Portálu evropské e-Justice](#).⁴ Zde jsou k dispozici předepsané formuláře, informace k právním

¹ <http://extranet01.servis.justice.cz/extranet.aspx?j=33&o=23&k=3444&d=32175>

² <http://extranet01.servis.justice.cz/extranet.aspx?j=33&o=23&k=3444&d=32175>

³ <http://extranet01.servis.justice.cz/extranet.aspx?j=33&o=23&k=3444&d=32175>

úpravám členských států ve vybraných oblastech (např. organizace soudnictví, právní pomoc, zahájení soudního řízení, rodičovská odpovědnost, výživné, dědictví apod.) i vyhledávání příslušných orgánů členských států v konkrétních oblastech justiční spolupráce v sekci [Evropský soudní atlas ve věcech občanských](#).⁵ Uvedené informace jsou přeloženy do všech jazyků Evropské unie.

(2) Praktické příručky k aplikaci vybraných právních předpisů EU v oblasti občanskoprávní, jakož i další informativní materiály, jsou rovněž k dispozici na Portálu evropské e-Justice v sekci Evropská soudní síť pro občanské a obchodní věci - [publikace Evropské soudní sítě](#).⁶

§ 4

Styk prostřednictvím ministerstva

(1) Není-li stanoveno jinak, styk justičních orgánů České republiky (dále jen „ČR“) s cizími justičními orgány se uskutečňuje nepřímo prostřednictvím ministerstva.

(2) Podání adresované příslušnému cizímu orgánu s přílohami zašle justiční orgán ČR ministerstvu s předkládací zprávou na zvláštním listu ([vzor 1](#)).

(3) Ministerstvo zprostředkuje postoupení podání příslušnému cizímu orgánu a samo sleduje a v přiměřených lhůtách urguje jeho vyřízení. O průběhu vyřízení informuje ministerstvo příslušný justiční orgán.

§ 5

Styk podle Haagských úmluv

V souladu s Úmluvou o doručování soudních a mimosoudních písemností v cizině ve věcech občanských a obchodních (Haag, 15. 11. 1965 – dále jen „Úmluva o doručování“)⁷ a Úmluvou o provádění důkazů v cizině ve věcech občanských a obchodních (Haag, 18. 3. 1970 - dále jen „Úmluva o provádění důkazů“)⁸ se stýkají justiční orgány ČR přímo s ústředními orgány smluvních států obou uvedených Úmluv.⁹

⁴ <https://e-justice.europa.eu/home.do?plang=cs&action=home>

⁵ https://e-justice.europa.eu/content_european_judicial_atlas_in_civil_matters-321-cs.do

Tento odkaz nahrazuje staré webové stránky Evropského soudního atlasu, jejichž provoz byl ukončen.

⁶ https://e-justice.europa.eu/content_ejn_s_publications-287-cs.do?clang=cs

⁷ Vyhl. č. 85/1982 Sb.

⁸ Vyhl. č. 129/1976 Sb.

⁹ Údaje o ústředních orgánech k Úmluvě o doručování lze nalézt na internetových stránkách Haagské konference (pod č. 14) zde: <https://www.hcch.net/en/instruments/conventions/authorities1/?cid=17>

Údaje o ústředních orgánech k Úmluvě o provádění důkazů lze nalézt na internetových stránkách Haagské konference (pod č. 20) zde: <https://www.hcch.net/en/instruments/conventions/authorities1/?cid=82>

§ 6

Přímý styk justičních orgánů EU

Justiční orgány ČR se stýkají přímo s justičními orgány členských států EU způsobem stanoveným právními předpisy EU v rozsahu působnosti těchto předpisů.

§ 7

Styk se zastupitelskými úřady ČR v zahraničí

Při styku se [zastupitelskými úřady ČR v zahraničí](#) si justiční orgán ČR může zvolit z následujících alternativ:

a) Se zastupitelskými úřady ČR v zahraničí se justiční orgán ČR stýká prostřednictvím podatelny Ministerstva zahraničních věcí. Písemnosti je třeba adresovat následujícím způsobem:

Ministerstvo zahraničních věcí
pro Velvyslanectví ČR (Generální konzulát ČR) v ...
Loretánské nám. 101/5
118 00 Praha 1 – Hradčany

Ministerstvo zahraničních věcí poté předá písemnosti příslušnému zastupitelskému úřadu ČR v zahraničí.

Dokument určený zastupitelskému úřadu ČR v zahraničí je možné doručit rovněž do datové schránky Ministerstva zahraničních věcí, které pro něj provede autorizovanou konverzi dokumentů z moci úřední a vzniklý výstup autorizované konverze dokumentů předá příslušnému zastupitelskému úřadu ČR v zahraničí (pro používání datových schránek viz § 9). Zastupitelské úřady ČR v zahraničí vlastní datové schránky nemají.

b) Se zastupitelskými úřady ČR v zahraničí se justiční orgán ČR stýká přímo bez dalšího zprostředkovatele. Písemnosti jsou pak adresovány a zasílány poštou (s využitím mezinárodní poštovní doručky s návratkou) přímo zastupitelskému úřadu ČR v zahraničí; v naléhavých případech lze eventuálně využít expresních doručovacích služeb.

c) Je-li to v konkrétním případě vhodné a za podmínky, že není nutné garantovat bezpečnost doručení zprávy, kontrolu její integrity a věrohodnost jejího dalšího využití, lze pro komunikaci se zastupitelským úřadem ČR v zahraničí využít též faxu či elektronické pošty.

§ 8

Styk se zastupitelskými úřady cizích států

(1) Styk justičních orgánů ČR se [zastupitelskými úřady cizích států](#) se uskutečňuje nepřímo prostřednictvím ministerstva (viz § 4).

(2) S konzulárními úřady a konzulárními odděleními zastupitelských úřadů cizích států, které vykonávají konzulární působnost pro ČR, se justiční orgány ČR mohou stýkat přímo. Přímý styk s nimi je přípustný pouze v oblasti výkonu konzulárních funkcí na základě mezinárodní smlouvy závazné pro ČR i cizí stát.¹⁰

§ 9

Používání datových schránek

Povinnost používání datových schránek podle zákona č. 300/2008 Sb., o elektronických úkonech a autorizované konverzi dokumentů, ve znění pozdějších předpisů, není touto instrukcí dotčena. Je však nutné vždy v konkrétním případě zvážit, zda povaha doručovaných dokumentů umožňuje použití datové schránky a zda lze pro příslušný dokument provést autorizovanou konverzi dokumentů podle shora uvedeného zákona. Doručování prostřednictvím datové schránky není vhodné zejména pro:

- a) písemnosti určené cizozemským orgánům (včetně zastupitelských úřadů cizích států se sídlem v ČR i mimo ČR a včetně písemností zasílaných cizozemským orgánům diplomatickou cestou prostřednictvím zastupitelského úřadu ČR v zahraničí),
- b) písemnosti zaslané cizozemskými orgány, které ministerstvo předává příslušným orgánům ČR k dalšímu opatření (např. dožádání o právní pomoc),
- c) listiny vydané osobám, které jejich prostřednictvím hodlají uplatit svá práva v cizině (osvědčení o českém právu, superlegalizace, apostily),
- d) písemnosti, které jsou vydávány v souvislosti s žádostmi o bezplatnou právní pomoc podle zákona č. 629/2004 Sb., o zajištění právní pomoci v přeshraničních sporech v rámci Evropské unie, a podle [Evropské úmluvy o předávání žádostí o právní pomoc ze dne \(Štrasburk, 27. 1. 1977\)](#)¹¹ a [Dodatkového protokolu k ní \(Moskva, 4.10.2001\)](#).¹²

¹⁰ Např. Vídeňská úmluva o konzulárních stycích (Vídeň, 24. dubna 1963, vyhl. pod č. 32/1969 Sb.).

¹¹ Sdělení č. 110/2000 Sb.m.s.

¹² Sdělení č. 90/2005 Sb.m.s.

Neformální komunikace prostřednictvím Evropské soudní sítě pro občanské a obchodní věci

Evropská soudní síť pro občanské a obchodní věci¹³ umožňuje prostřednictvím sítě kontaktních bodů zřízených ve všech členských státech neformálním způsobem zjišťovat právní předpisy či postupy v jiném členském státě, zajišťovat součinnost při aplikaci evropských nařízení apod. Justiční orgány ČR se tak mohou obrátit na kontaktní body zřízené na ministerstvu, které jim zprostředkují styk s kontaktními body v jiném členském státě. Tento komunikační nástroj usnadňující spolupráci má neformální charakter a lze ho použít ve chvíli, kdy není k dispozici jiný efektivní prostředek. Bližší informace k Evropské soudní síti pro občanské a obchodní věci jsou dostupné na [Portálu evropské e-Justice](#).¹⁴

ČÁST DRUHÁ MEZINÁRODNÍ PRÁVNÍ POMOC

Hlava I Obecná ustanovení

§ 11

Vymezení pojmu „mezinárodní právní pomoc“

Mezinárodní právní pomoc zahrnuje zejména:

- a) dožádání justičních orgánů ČR o doručení písemností nebo o provedení důkazů a dalších procesních úkonů v cizině adresovaná cizozemským orgánům (aktivní právní pomoc),
- b) obdobná dožádání cizích justičních orgánů adresovaná justičním orgánům ČR (pasivní právní pomoc).

§ 12

Doručování subjektům požívajícím imunit

(1) Je-li dána pravomoc soudů ČR podle § 7 odst. 2 ZMPS, zasílají justiční orgány ČR písemnosti adresované cizím státům, mezinárodním organizacím, institucím a osobám požívajícím v ČR imunit a jim na roveň postavených výsad anebo osobám, jež bydlí nebo se zdržují v jejich bytech, ministerstvu s předkládací zprávou na zvláštním listu (vzor 1).

¹³ Byla zřízena rozhodnutím Rady č. 2001/470/ES ze dne 28. 5. 2001. Od 1.1. 2011 funguje Evropská soudní síť podle nového rozhodnutí Evropského parlamentu a Rady č. 568/2009/ES ze dne 18. 6. 2009.

V návaznosti na vytvoření Evropské soudní sítě pro občanské a obchodní věci byla v ČR vytvořena Vnitřní soudní síť, která má za cíl zajišťovat účinné zapojení ČR do Evropské soudní sítě pro občanské a obchodní věci (Instrukce Ministerstva spravedlnosti ze dne 1. 5. 2004, č.j. 80/2004-MO-J, o zřízení Vnitřní soudní sítě pro spolupráci ve věcech občanských a obchodních).

¹⁴ https://e-justice.europa.eu/content_ejn_in_civil_and_commercial_matters-21-cs.do

Ministerstvo požádá o doručení těchto písemností Ministerstvo zahraničních věcí (§ 7 odst. 5 ZMPS).

Obdobně se postupuje, mají-li být písemnosti doručeny v budovách nebo místnostech, které jsou podle mezinárodního práva nedotknutelné.

(2) Má-li justiční orgán pochybnosti, zda je třeba shora uvedených opatření použít, vyžádá si prostřednictvím ministerstva vyjádření Ministerstva zahraničních věcí.

(3) Při doručování dle odst. 1 je třeba respektovat ustanovení Vídeňské úmluvy o diplomatických stycích (Vídeň, 18. 4. 1961)¹⁵ a Vídeňské úmluvy o konzulárních stycích (Vídeň, 24. 4. 1963)¹⁶, resp. konzulární úmluvy uzavřené s příslušným státem.

(4) Při doručování státním občanům ČR v zahraničí, kteří tam požívají diplomatických výsad a imunit, se postupuje podle § 106 odst. 1 písm. b) ZMPS.

§ 13

Žádost cizího orgánu o zapůjčení soudního spisu

Spis se na žádost cizího orgánu zapůjčí pouze v kopii, kterou vyhotoví a ověří dožádaný justiční orgán.

§ 14

Úprava písemností určených pro cizinu

(1) Písemnosti musí být opatřeny čitelným otiskem kulatého úředního razítka justičního orgánu, datem a vlastnoručním podpisem soudce, jehož jméno, příjmení a funkce budou pod podpisem čitelně vypsány.

(2) V textu písemností nelze používat zkratky, i když jsou v ČR běžné.

(3) Je-li třeba přeložit písemnost do cizího jazyka, pak překlad vyhotovený soudním tlumočnickem musí být pevně spojen s českým textem v pořadí český text - překlad a opatřen kulatým razítkem tlumočnicka, jeho podpisem a tlumočnickou doložkou. Pokud překlad vyhotoví sám soudce, musí být oba texty podepsány a opatřeny kulatým úředním razítkem justičního orgánu.

(4) Ve styku s cizinou je třeba zvažovat vhodnost používání tiskopisů určených pro vnitrostátní styk. V žádném případě nelze do ciziny zasílat tiskopisy obsahující upozornění na možnost předvedení či použití jiných donucovacích prostředků.

(5) Je-li mezinárodními smlouvami nebo právními předpisy EU dohodnuto užívání vícejazyčných tiskopisů nebo formulářů EU, jsou justiční orgány povinny je používat.

¹⁵ Vyhl. č. 157/1964 Sb.

¹⁶ Vyhl. č. 32/1969 Sb.

§ 15

Informování cizích orgánů o změnách sdělených skutečností

Justiční orgán ČR neprodleně informuje orgán, kterému dožádání odeslal, o všech změnách, jež by mohly mít vliv na vyřizování dožádání (např. změna adresy osoby v cizině, skončení řízení apod.).

§ 16

Předvolání k jednání

(1) Předvolání k jednání je justičním orgánem ČR vystaveno a odesláno v dostatečném časovém předstihu tak, aby se doklad o jeho doručení adresátu v cizině soudu vrátil před nařízeným termínem jednání.

(2) Termín jednání by měl být stanoven ve lhůtě 4 až 8 měsíců od data odeslání předvolání u evropských států a 8 až 12 měsíců u států ostatních. V případech přímého styku justičních orgánů lze tyto lhůty přiměřeně zkrátit.

(3) Je vhodné, aby justiční orgán v předvolání stanovil jeden nebo více náhradních termínů jednání pro případ, že by se nepodařilo doručit včas nebo že by se doklad o vyřízení dožádání nevrátil dožadujícímu justičnímu orgánu do termínu jednání. Náhradní termín musí být stanoven konkrétním datem a hodinou a o podmínkách soudního jednání v náhradních termínech musí být v dožádání uvedeno poučení.

§ 17

Spolupráce s matričními úřady cizích států¹⁷

(1) Jestliže mezinárodní smlouva (orientační seznam těchto smluv je uveden v [příloze č. 1](#)) nebo právní předpis EU ukládají automatické zasílání pravomocných rozhodnutí justičního orgánu ČR týkajících se osobního stavu, která je třeba zapsat v evidenci cizího státu, zašle je justiční orgán přímo poštou konzulárnímu úřadu nebo konzulárnímu oddělení příslušného [zastupitelského úřadu cizího státu](#) v ČR nebo vykonávajícího konzulární působnost pro ČR s průvodním dopisem ([vzor 10](#)). V průvodním dopisu je třeba uvést poslední známé státní občanství účastníků.

(2) V ostatních případech se pravomocná rozhodnutí českých soudů zasílají pouze na žádost a způsobem stanoveným mezinárodní smlouvou nebo právním předpisem EU. Žádá-li o zaslání rozhodnutí matričnímu úřadu cizího státu účastník řízení a jedná-li se o cizí stát, s nímž nebyla sjednána výměna matričních dokladů, poučí justiční orgán ČR účastníka, že si tuto záležitost musí vyřídit sám u zastupitelského úřadu příslušného cizího státu v ČR nebo

¹⁷ Úprava matriky, matričních úřadů a matričních dokladů v ČR - viz zákon č. 301/2000 Sb., o matrikách, jménu a příjmení a o změně některých souvisejících zákonů.

vykonávajícího konzulární působnost pro ČR nebo přímo u příslušného matričního úřadu v cizím státě.

(3) K zasílanému rozhodnutí je třeba připojit jeho ověřený překlad do příslušného cizího jazyka. V překladu může být vypuštěno odůvodnění, vždy však musí být uveden výrok, poučení, jakož i datum vydání rozhodnutí a razítko a podpis justičního orgánu a doložka právní moci.

(4) K rozsudku o rozvodu manželství zasílanému k vyznačení v evidenci cizího státu je vhodné připojit opis nebo fotokopii oddacího listu rozvedených manželů.

(5) Jestliže je v řízení před soudem ČR osvojen nezletilý narozený v cizině a byl-li alespoň jeden z osvojitelů státním občanem ČR, poučí soud osvojitele, že prostřednictvím zastupitelského úřadu ČR nebo kteréhokoli matričního úřadu v ČR lze podat žádost o zápis narození dítěte do zvláštní matriky vedené Úřadem městské části Brno-střed¹⁸ a vydání rodného listu. Bylo-li již narození osvojeného dítěte zapsáno v matriční knize vedené matričním úřadem v ČR, matriční úřad provede dodatečný záznam do knihy narození a vydá osvojenému dítěti nový rodný list. O náležitostech tohoto podání poučí osvojitele zastupitelský úřad ČR nebo matriční úřad.

Hlava II

Aktivní a pasivní právní pomoc ve vztahu k členským státům EU

§ 18

Dožádání o doručení písemností v členských státech EU

(1) Při doručování písemností v rámci EU postupují justiční orgány ČR výhradně podle nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1393/2007 ze dne 13. listopadu 2007 o doručování soudních a mimosoudních písemností ve věcech občanských a obchodních v členských státech (doručování písemností) a o zrušení nařízení Rady (ES) č. 1348/2000 (dále jen „nařízení o doručování“¹⁹). Nařízení o doručování má v oblasti své působnosti přednost před jinými ustanoveními obsaženými v dvoustranných nebo mnohostranných smlouvách²⁰ uzavřených mezi členskými státy.

(2) Nařízení o doručování stanoví přímý styk mezi určenými odesílajícími a přijímajícími subjekty členských států EU (viz § 6). Nemí použitelné v případě, že není známa adresa osoby, jíž mají být písemnosti doručeny.

¹⁸ § 3 odst. 4 a § 43 zákona č. 301/2000 Sb., o matrikách, jménu a příjmení a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů a § 8 zákona č. 186/2013 Sb., o státním občanství České republiky a o změně některých zákonů.

¹⁹ Text dostupný v databázi právních předpisů EU Eur-lex zde: <http://eur-lex.europa.eu/cs/index.htm>.

²⁰ Např. Úmluva o doručování soudních a mimosoudních písemností v cizině ve věcech občanských nebo a obchodních (Haag, 15. 11. 1965, vyhl. č. 85/1982 Sb.).

(3) Bližší informace k nařízení o doručování lze nalézt na webových stránkách [Evropského soudního atlasu](#)²¹, který je dostupný na Portálu evropské e-Justice. Na těchto stránkách lze zejména zjistit:

- a) přijímající a odesílající subjekty podle čl. 2 nařízení o doručování
- b) ústřední orgány členských států podle čl. 3 nařízení o doručování
- c) sdělení a výhrady členských států k jednotlivým článkům nařízení o doručování (např. k jazykovému režimu, k případnému zpoplatnění vyřizování dožadání apod.)

Dále je na Portálu evropské e-Justice možné online vyplnit nebo stáhnout formuláře předepsané nařízením o doručování, které se užívají pro komunikaci mezi odesílajícími a přijímajícími subjekty.

(4) Vzniknou-li obtíže při zasílání (případně vyřizování) dožadání, zejména nejsou-li dodržovány lhůty stanovené nařízením o doručování a přijímající subjekt nereaguje na urgenci odesílajícího justičního orgánu ČR nebo např. justiční orgán ČR obdrží fakturu na zaplacení nákladů v rozporu s notifikacemi členských států uvedenými na Evropském soudním atlasu, může justiční orgán požádat o pomoc ministerstvo jako ústřední orgán ČR podle čl. 3 nařízení.

(5) Justiční orgán ČR vytvoří kopii formuláře užitého ke komunikaci s dožádaným úřadem ve fyzické nebo elektronické podobě za účelem založení do spisu či případné urgenci dle odst. 4.

(6) Justiční orgán ČR, který jako přijímající subjekt dle čl. 2 nařízení o doručování doručuje písemnosti osobám v ČR, zajistí, aby byl k doručované písemnosti přiložen formulář o informování adresáta o právu odepřít přijetí písemnosti.

§ 19

Dožadání o provedení důkazů (zajišťování důkazů) v členských státech EU s výjimkou Dánska

(1) Při zasílání dožadání o provedení důkazů v členských státech EU a při vyřizování dožadání o provedení důkazů z jiných členských států EU postupují justiční orgány ČR výhradně podle nařízení Rady (ES) č. 1206/2001 o spolupráci členských států při dokazování v občanských nebo obchodních věcech (dále jen „[nařízení o dokazování](#)“²²). Nařízení o dokazování má v oblasti své působnosti přednost před jinými ustanoveními obsaženými v dvoustranných²³ nebo mnohostranných smlouvách²⁴ uzavřených mezi členskými státy. Nepoužije se však pro Dánsko.²⁵

²¹ https://e-justice.europa.eu/content_serving_documents-373-cs.do

²² Text dostupný v databázi právních předpisů EU Eur-lex: <http://eur-lex.europa.eu/cs/index.htm>.

²³ Dle notifikací učiněných ČR a SR dle čl. 21 odst. 3 nařízení o dokazování zůstává mezi ČR a SR v platnosti smlouva o právní pomoci poskytované justičními orgány a o úpravě některých právních vztahů v občanských a trestních věcech (Praha, 29. 10. 1992; sdělení MZV č. 209/1993 Sb.). Preferuje se ovšem využívání režimu podle nařízení o dokazování.

²⁴ Např. Úmluva o provádění důkazů v cizině ve věcech občanských nebo obchodních (Haag, 18. 3. 1970, vyhl. č. 129/1976 Sb.).

²⁵ Mezi Dánskem a ostatními členskými státy platí Úmluva o zajišťování důkazů v cizině ve věcech občanských a obchodních z roku 1970.

(2) Dožádání o provedení důkazů nesmí být podáno za účelem dokazování mimo rámec zahájeného nebo předpokládaného řízení.

(3) Nařízení o dokazování stanoví přímý styk mezi justičními orgány členských států EU (viz § 6).

(4) Bližší informace k nařízení o dokazování lze nalézt na webových stránkách [Evropského soudního atlasu](#)²⁶, který je dostupný na Portálu evropské e-Justice. Na těchto stránkách lze zejména zjistit:

- a) dožádané soudy podle čl. 2 nařízení o dokazování
- b) ústřední orgány členských států podle čl. 3 nařízení o dokazování
- c) sdělení a výhrady členských států k jednotlivým článkům nařízení o dokazování (jazykový režim, technické prostředky pro přijímání dožádání).

Dále je na Portálu evropské e-Justice možné online vyplnit nebo stáhnout formuláře předepsané nařízením o dokazování, které se užívají pro komunikaci mezi justičními orgány členských států.

(5) Vzniknou-li obtíže při zasílání (případně vyřizování) dožádání, zejména nejsou-li dodržovány lhůty stanovené nařízením o dokazování a dožádaný cizí justiční orgán nereaguje na urgence justičního orgánu ČR, může požádat o pomoc ministerstvo jako ústřední orgán ČR podle čl. 3 nařízení o dokazování.

(6) Justiční orgán ČR vytvoří kopii formuláře užitého ke komunikaci s dožádaným úřadem ve fyzické nebo elektronické podobě za účelem založení do spisu či případné urgenci dle odst. 5.

§ 20

Použití videokonference dle nařízení o dokazování

(1) Nařízení o dokazování umožňuje použití videokonference za účelem zajištění důkazu v jiném členském státě. Důkaz může spočívat např. ve výslechu svědka, znalce nebo v provedení ohledání v jiném členském státu.

(2) V občanských věcech stanoví nařízení o dokazování dvě možnosti pro využití videokonference při přeshraničním dokazování. Liší se především možností užití donucovacích opatření pro vyřízení žádosti:

- a) podle článků 10 a násl. může dožadující soud požádat dožádaný soud v jiném členském státě, aby mu nebo stranám umožnil přítomnost či účast na dokazování prováděném dožádaným soudem prostřednictvím videokonference,

²⁶ https://e-justice.europa.eu/content_taking_evidence-374-cs.do

- b) podle článku 17 sám dožadující soud provádí dokazování přímo v jiném členském státě se souhlasem ústředního orgánu nebo příslušného orgánu tohoto členského státu.

(3) Pro žádost a vyřízení žádosti o dokazování prostřednictvím videokonference se použijí jednotné formuláře dostupné na [Portálu evropské e-Justice](#).²⁷

(4) V žádosti o provedení důkazu prostřednictvím videokonference je vhodné uvést, jakým typem videokonferenčního zařízení soud disponuje (datová (IP) nebo telefonní linka (ISDN) a příp. i typ videokonferenčního systému). Dále je vhodné uvést, v jakém termínu by se videokonference měla uskutečnit (je možné navrhnout několik termínů), v jakém jazyce je možné s dožadujícím soudem komunikovat, sdělit kontaktní údaje soudce a IT pracovníka soudu zodpovědného za provedení videokonference po technické stránce. Je doporučeno 1-2 týdny před samotným provedením videokonference provést test kompatibility videokonferenčních zařízení mezi dožadujícím a dožádaným soudem a tento požadavek v žádosti rovněž uvést.

(5) Další informace k plánování videokonference včetně [příručky](#)²⁸ a informací o vnitrostátních videokonferenčních zařízeních v jiných členských státech je možné nalézt na [Portálu evropské e-Justice](#).²⁹

§ 21

Zvláštní postavení Spojeného království, Irska a Dánska v oblasti mezinárodní soudní spolupráce v občanských a obchodních věcech

S ohledem na Protokol týkající se Spojeného království a Irska³⁰ a Protokol týkající se Dánska³¹ nezavazují opatření Rady EU přijatá podle části třetí hlavy V. Smlouvy o fungování Evropské unie (mj. právní předpisy EU v oblasti soudní spolupráce v občanských a obchodních věcech) bez dalšího tyto státy. Tato opatření se nicméně mohou stát pro dotčené státy závazná postupem předvídaným v uvedených protokolech, resp. v případě Dánska prostředky mezinárodního práva. U jednotlivých právních předpisů EU je proto nutné zkoumat, zda jsou závazné i pro Spojené království, Irsko nebo Dánsko.

²⁷ https://e-justice.europa.eu/content_taking_of_evidence_forms-160-cs.do?clang=cs

²⁸ https://e-justice.europa.eu/content_manual-71-cs.do

²⁹ https://e-justice.europa.eu/content_videoconferencing-69-cs.do

³⁰ Protokol (č. 21) o postavení Spojeného království a Irska s ohledem na prostor svobody, bezpečnosti a práva, Úř. věst. C 83, 30. 3. 2010, s. 295-298.

³¹ Protokol (č. 22) o postavení Dánska, Úř. věst. C 83, 30. 3. 2010, s. 299-303.

Hlava III
Aktivní právní pomoc ve vztahu k nečlenským státům EU

Oddíl I
Dožádání o doručení písemností v cizině mimo EU

§ 22

Obsah dožádání

(1) Dožádání justičního orgánu ČR o doručení písemností v cizině (vzor 2) obsahuje

- a) označení dožadujícího justičního orgánu,
- b) spisovou značku soudu,
- c) označení dožádaného orgánu s uvedením jeho sídla,
- d) odkaz na příslušné ustanovení mezinárodní smlouvy, podle něhož se o doručení žádá (pokud taková smlouva existuje),
- e) označení věci, v níž se žádá o doručení,
- f) jména a příjmení, datum narození, bydliště účastníků a jména a příjmení jejich právních zástupců; u právnických osob název a sídlo, popř. identifikační číslo,
- g) údaje o způsobu, kterým má být doručení provedeno (dožádaný orgán provádí jinak doručení podle svých procesních předpisů). Jde-li o doručení do vlastních rukou (tzv. kvalifikované doručení), připojí se doručný list pro doručení v cizině zvláštní formou (vzor 12), v ostatních případech se připojí doručný list pro doručení v cizině (vzor 11). Tento tiskopis se nepřipojuje, je-li dožádání justičního orgánu o doručení písemnosti v cizině vyhotoveno na dvojjazyčném nebo vícejazyčném tiskopisu (např. při doručování podle Úmluvy o doručování (vzor 3) či při doručování do Ruské federace či do Běloruské republiky (vzor 13),
- h) žádost o zaslání dokladu potvrzujícího doručení.

(2) Písemnosti, o jejichž doručení se žádá, se připojí ve dvou vyhotoveních, nestanoví-li mezinárodní smlouva jiný počet potřebných vyhotovení.

§ 23

Jazyk dožádání a doručovaných písemností

(1) Dožádání se vyhotovuje v úředním jazyce dožádaného státu (nebo v českém jazyce s připojeným překladem do úředního jazyka dožádaného státu), jinak v jazyce stanoveném v mezinárodní smlouvě.

Dožádání do Švýcarské konfederace se vyhotovuje v úředním jazyce (resp. překládá se do úředního jazyka) podle toho, o který kanton jde.³²

³² Seznam kantonálních ústředních úřadů pro právní pomoc lze nalézt zde: <http://extranet01.servis.justice.cz/extranet.aspx?j=33&o=23&k=3444&d=32175>

Doručované písemnosti je možné vyhotovit nebo opatřit překladem do úředního jazyka dožádaného státu nebo jazyka, kterému adresát rozumí.

(2) Překlad není nutný, doručuje-li se prostřednictvím zastupitelského úřadu ČR v zahraničí osobě, o níž se předpokládá, že je státním občanem ČR.

(3) Není-li dostupný tlumočnick do určitého jazyka, vyžádá si justiční orgán stanovisko ministerstva.

§ 24

Urgence vyřízení

(1) Vyřízení dožádání o doručení v cizině zaslané prostřednictvím ministerstva urguje v přiměřených lhůtách samo ministerstvo.

(2) Při zasílání dožádání prostřednictvím zastupitelských úřadů ČR v zahraničí ohlašuje průtahy nebo jiné obtíže při vyřizování dožádání dožadující justiční orgán ČR taktéž ministerstvu. Nelze se obracet přímo na Ministerstvo zahraničních věcí.

(3) Dojde-li po urgenci dožadujícímu justičnímu orgánu ČR doklad o vyřízení jeho dožádání, je třeba, aby o tom bezodkladně informoval ministerstvo.

§ 25

Postup podle Úmluvy o doručování

(1) Postup při doručování písemností podle čl. 2 až 7 Úmluvy o doručování ve smluvních státech Úmluvy o doručování,³³ se použije, je-li známa adresa příjemce písemností.

(2) Dožadující justiční orgán ČR vyplní dvojmo trojjazyčné tiskopisy:

- a) „žádost o doručení soudní nebo mimosoudní písemnosti v cizině“ (vzor 3), který opatří otiskem kulatého úředního razítka a podpisem soudce, a
- b) „základní údaje o písemnosti“ (vzor 3).
- c) Tiskopis „osvědčení“ (vzor 3), který je rubem tiskopisu „žádost o doručení“ ponechá nevyplněný, vyplňuje jej orgán dožádaného státu.

(3) Tiskopisy se vyplňují v úředním jazyce dožádaného státu, nebo ve francouzském či anglickém jazyce. Ověření překladu ani jiné formality nejsou potřebné.

(4) Doručovanou písemnost vyhotoví dožadující justiční orgán dvojmo. V případě, že má být písemnost doručena podle čl. 5 odst. 1 Úmluvy o doručování, připojí k ní překlad do úředního jazyka dožádaného státu, případně do jiného jazyka, jestliže tento požadavek

³³Aktuální přehled na internetových stránkách Haagské konference zde: <https://www.hcch.net/en/instruments/conventions/authorities1/?cid=17>

příslušný stát notifikoval.³⁴ Doporučuje se pořídit si do spisu jedno vyhotovení vyplněných tiskopisů a zasílaných písemností navíc pro účely případné urgencye.

(5) Dožádání i s přílohami dožadující justiční orgán zasílá poštou přímo příslušnému orgánu dožádaného smluvního státu Úmluvy o doručování.³⁵

(6) Průtahy při vyřizování dožádání a jiné obtíže ohlašuje dožadující justiční orgán ministerstvu, nikoli přímo ústřednímu orgánu dožádaného smluvního státu Úmluvy o doručování. Dojde-li k vyřešení problémů, na něž dožadující justiční orgán upozornil, je třeba o tom ihned informovat ministerstvo, aby zbytečně nepokračovalo v urgencích.

(7) Po vyřízení dožádání obdrží dožadující justiční orgán přímo od dožádaného cizího orgánu vyplněný a potvrzený tiskopis „osvědčení“ spolu s jedním vyhotovením doručované písemnosti jako doklad o doručení písemnosti.

§ 26

Doručování poštou

Podle čl. 10 písm. a) Úmluvy o doručování je možno provádět doručování osobám v cizině též přímo poštou. Za účelem získání dokladu o doručení se doporučuje použít mezinárodní poštovní doručenkou s návratkou.

Tento postup však není přípustný, jestliže příslušný stát učinil výhradu, že takové doručování neumožňuje.³⁶

§ 27

Doručování do USA

Způsob doručování písemností do USA je popsán na [extranetu justice](#).³⁷

§ 28

Doručování písemností prostřednictvím zastupitelského úřadu ČR v zahraničí

(1) Státním občanům ČR v cizině lze doručovat písemnosti také prostřednictvím zastupitelského úřadu ČR v příslušném cizím státu (vzor 5). Jestliže je v konkrétním cizím státu rozdělena konzulární působnost mezi velvyslanectví a generální konzulát, je třeba

³⁴ Aktuální přehled notifikací je dostupný na internetových stránkách Haagské konference zde: <https://www.hcch.net/en/instruments/conventions/status-table/?cid=17>

³⁵ Aktuální přehled ústředních orgánů je dostupný na internetových stránkách Haagské konference zde: <https://www.hcch.net/en/instruments/conventions/authorities1/?cid=17>

³⁶ Aktuální přehled je dostupný na internetových stránkách Haagské konference zde: <https://www.hcch.net/en/instruments/conventions/authorities1/?cid=17>

³⁷ <http://extranet01.servis.justice.cz/extranet.aspx?j=33&o=23&k=3444&d=32175>

důsledně dbát na toto rozdělení a žádost o doručení písemností adresovat příslušnému [zastupitelskému úřadu](#).

(2) Státním občanům cizího státu lze takto doručovat pouze, nevylučuje-li to mezinárodní smlouva (např. stát neučinil prohlášení podle čl. 8 odst. 2 Úmluvy o doručování).³⁸

(3) Prostřednictvím zastupitelského úřadu ČR lze zaslat dožádání o doručení i do států, s nimiž není uzavřena dvoustranná smlouva o právní pomoci nebo které nepřistoupily k žádné mnohostranné úmluvě, která otázky doručování upravuje (doručování diplomatickou cestou).

(4) Dožádání o doručení písemnosti ([vzor 2](#)) je třeba zaslat příslušnému zastupitelskému úřadu ČR v zahraničí způsobem uvedeným v § 7.

(5) Vyřízení žádosti obdrží dožadující justiční orgán z ciziny prostřednictvím ministerstva nebo Ministerstva zahraničních věcí, případně přímo od zastupitelského úřadu ČR v zahraničí.

Oddíl II

Dožádání o provedení důkazu nebo jiného procesního úkonu v cizině mimo EU (vztahuje se též na Dánsko)

§ 29

Obsah a jazyk dožádání

(1) Dožádáním lze v cizině žádat o provedení důkazu nebo jiného procesního úkonu. Pro obsah dožádání platí přiměřeně § 22, je však třeba přesně popsat důkaz či procesní úkon, který má být v cizině proveden. Pro dožádání o provedení důkazu v Ruské federaci nebo Běloruské republice lze využít dvojjazyčný tiskopis ([vzor 14](#)).

(2) O jazyku, v němž se dožádání vyhotovuje nebo do něhož se překládá, platí obdobně § 23 odst. 1.

(3) O urgencích vyřízení dožádání o provedení důkazů a dalších procesních úkonů zaslanych do ciziny prostřednictvím ministerstva platí obdobně § 24.

§ 30

Postup podle Úmluvy o provádění důkazů

(1) Požaduje-li justiční orgán provedení důkazu nebo jiného procesního úkonu v některém ze smluvních států Úmluvy o provádění důkazů³⁹, vyhotoví dožádání obsahující náležitosti požadované Úmluvou o provádění důkazů ([vzor 4](#)).

³⁸ Aktuální přehled notifikací je dostupný na internetových stránkách Haagské konference zde: <https://www.hcch.net/en/instruments/conventions/authorities1/?cid=17>

³⁹ Aktuální přehled smluvních stran je dostupný na internetových stránkách Haagské konference zde: <https://www.hcch.net/en/instruments/conventions/status-table/?cid=82>

(2) Dožádání se vyhotovuje v úředním jazyce dožádaného státu nebo v jiném jazyce, který dožádaný stát umožnil (případně v českém jazyce s připojeným překladem). Kromě toho lze dožádání vyhotovit i v jazyce francouzském či anglickém, pokud v tomto smyslu příslušný stát neučinil výhradu.⁴⁰

(3) Dožádání zašle justiční orgán ČR poštou přímo příslušnému ústřednímu orgánu smluvního státu.⁴¹ Doporučuje se pořídit si jedno vyhotovení dožádání do spisu navíc pro potřeby případné urgencye.

(4) Dožádaný justiční orgán vyřizuje dožádání podle svých procesněprávních předpisů, pokud justiční orgán ČR nepožádá o postup podle zvláštní formy, kterému bude vyhověno za podmínek stanovených čl. 9 Úmluvy o provádění důkazů.

(5) Při použití videokonference za účelem zajištění důkazu v jiném smluvním státě Úmluvy se doporučuje postupovat obdobně jako v § 20 odst. 3.⁴²

(6) Dojde-li k průtahům nebo jiným obtížím při vyřizování dožádání v cizině, postupuje dožadující justiční orgán způsobem podle § 25 odst. 6.

(7) Vyřízení dožádání obdrží dožadující justiční orgán z ciziny prostřednictvím ministerstva nebo Ministerstva zahraničních věcí.

§ 31

Dožádání o provedení důkazů a jiných procesních úkonů zastupitelským úřadem ČR v zahraničí

(1) Ve výjimečných případech, kdy by vyřízení dožádání soudem příslušného státu bylo příliš nákladné nebo složité, existuje možnost, aby zastupitelské úřady ČR v zahraničí vyřizovaly dožádání justičních orgánů ČR o provedení důkazů a dalších procesních úkonů přímo samy. Takové působení diplomatických misí a jeho omezení je upraveno především ve dvoustranných konzulárních smlouvách, dvoustranných smlouvách o právní pomoci a Úmluvě o provádění důkazů. Dále existenci této možnosti připouští Úmluva o civilním řízení.⁴³

(2) Zastupitelské úřady vyřizují dožádání bez použití donucovacích prostředků. Výjimku upravuje čl. 18 Úmluvy o provádění důkazů.

(3) Ve smyslu Úmluvy o provádění důkazů je třeba rozlišovat, zda jde o provedení úkonu, který se týká státního občana ČR, nebo státního občana státu, kde český diplomatický zástupce nebo konzulární úředník vykonává svou funkci, anebo o státního občana třetího

⁴⁰ Aktuální přehled notifikací je dostupný na internetových stránkách Haagské konference zde: <https://www.hcch.net/en/instruments/conventions/authorities1/?cid=82>

⁴¹ Aktuální přehled ústředních orgánů je dostupný na internetových stránkách Haagské konference zde: <https://www.hcch.net/en/instruments/conventions/authorities1/?cid=82>

⁴² Konkrétní podmínky a právní úpravu jednotlivých států lze nalézt na internetových stránkách Haagské konference v části Evidence Country Profiles zde: <https://www.hcch.net/en/publications-and-studies/details4/?pid=6546&dtid=42>

⁴³ Vyhl. č. 72/1966 Sb.

státu. V některých případech je nutné žádat příslušný stát o souhlas k vyřizování dožádání touto formou.⁴⁴

- a) Ve vztahu k státním občanům ČR může zastupitelský úřad ČR ve většině smluvních států vyřizovat dožádání bez dalšího (tj. bez souhlasu příslušného státu). Nicméně v některých státech je i v tomto případě nutné si souhlas příslušného státu vyžádat, souhlas si vyžaduje sám zastupitelský úřad.
- b) Pokud se dožádání týká státního občana cizího státu, v němž zastupitelský úřad ČR vykonává svou funkci, nebo státního občana třetího státu, obvykle jej zastupitelský úřad bez dalšího (tj. bez souhlasu příslušného státu) vyřídit nemůže.

(4) Prostřednictvím zastupitelského úřadu ČR lze zaslat dožádání i do států, s nimiž není uzavřena dvoustranná smlouva o právní pomoci nebo které nepřistoupily k žádné mnohostranné smlouvě, která tyto otázky upravuje.

(5) Dožádání o provedení důkazu je třeba zaslat příslušnému zastupitelskému úřadu ČR v zahraničí způsobem uvedeným v § 7.

Hlava IV

Společná ustanovení k aktivní právní pomoci u vybraných druhů důkazních prostředků pro členské státy EU i nečlenské státy EU

§ 32

Výslech

(1) V dožádání o provedení výslechu uvede justiční orgán ČR přesně otázky, které mají být vyslychané osobě položeny, včetně otázek na její identifikační údaje – jméno a příjmení, bydliště, datum a místo narození, povolání a zaměstnavatele, u ženy též případně příjmení za svobodna.

(2) Má-li být výslech proveden podle českých procesněprávních předpisů, je třeba připojit žádost, aby svědek (případně účastník) byl poučen podle příslušných ustanovení zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „o.s.ř.“), včetně poučení o možnosti odepření výpovědi.

V takovém případě je vhodné připojit překlad příslušných ustanovení o.s.ř. do úředního jazyka dožádaného státu.

⁴⁴ Aktuální informace jsou dostupné na internetových stránkách Haagské konference zde: <https://www.hcch.net/en/instruments/conventions/authorities1/?cid=82>

Výzva k písemnému prohlášení

(1) Výslech účastníka řízení či třetí osoby u soudů v cizině, který nelze zajistit jinak či pouze s velkými obtížemi, lze nahradit tím, že dožadující justiční orgán ČR uloží usnesením příslušné osobě, aby do určité lhůty písemně ve formě místopřísežného prohlášení zodpověděla otázky formulované v tomto usnesení (viz § 128 o.s.ř.). Takové prohlášení může být způsobilým důkazním prostředkem.⁴⁵ Jestliže uvedená osoba této výzvě justičního orgánu nevyhoví, bude to posouzeno podle platných procesních předpisů v souladu s důsledky splnění, či nesplnění důkazní povinnosti, resp. unesení, či neunesení důkazního břemene. Splnění této povinnosti nelze vynucovat.

(2) Usnesení o uložení písemného prohlášení (vzor 6a), k němuž je vhodné přiložit osnovu prohlášení (vzor 6b), se odesílá a jeho vyřízení se vrací způsobem stanoveným pro styk s příslušným státem pro doručování soudních písemností.

Provedení genetického vyšetření v cizině v řízení o určení a popření otcovství

(1) Zdržuje-li se vyšetřovaná osoba v cizině, ustanoví soud znalce v ČR a vyzve jej, aby soudu předložil požadavky na odběr vzorku genetického materiálu. Následně soud dožádá příslušný justiční orgán cizího státu o zajištění odběru vzorku genetického materiálu a jeho odeslání ustanovenému znalci v ČR za účelem vypracování znaleckého posudku. V dožádání soud uvede požadavky na odběr vzorku genetického materiálu a přiloží usnesení o ustanovení znalce v ČR a poučení pro vyšetřovanou osobu o právních následcích odmítnutí podrobit se tomuto vyšetření.

(2) Není-li možný postup podle odst. 1 zejména z důvodu, že právo dožádaného státu neumožňuje zajistit odběr vzorku genetického materiálu na základě dožádání, doručí soud vyšetřované osobě odběrovou sadu s požadavky na odběr vzorku genetického materiálu. Odběr vzorku genetického materiálu provede na žádost vyšetřované osoby zdravotnické zařízení. Odebraný vzorek bude zaslán určenému znalci v ČR k vypracování znaleckého posudku. Postup podle odst. 1 lze použít pouze v případě, že se vyšetřovaná osoba odběru dobrovolně podrobí.

(3) V odůvodněných případech může soud využít součinnost zastupitelských úřadů ČR v zahraničí v souladu s § 31.

⁴⁵ Viz R 26/1987, část 3. D, s. 213 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek.

Hlava V
Pasivní právní pomoc ve vztahu k nečlenským státům EU
(vztahuje se též na Dánsko s výjimkou dožádání o doručení písemností)

§ 35

Obecná ustanovení

(1) Justiční orgán ČR vyřizuje cizí dožádání o právní pomoc podle českých procesních předpisů. Žádá-li však cizí orgán o jiný postup (např. o složení přísahy vyslychanou osobou), řídí se dožádaný justiční orgán ustanoveními § 104 ZMPS.

(2) Není-li v dožádání o právní pomoc uvedena správná adresa osoby, jíž se věc týká, učiní justiční orgán ČR opatření ke zjištění aktuální adresy jejího pobytu (např. dotazem do agendového informačního systému evidence obyvatel a informačního systému cizinců).⁴⁶

(3) Pokud justiční orgán ČR zjistí, že se jedná o osobu, která požádala ČR o udělení mezinárodní ochrany nebo které byla mezinárodní ochrana udělena, požádá o stanovisko k dalšímu postupu Ministerstvo vnitra, odbor azylové a migrační politiky.

(4) Má-li dožádání o právní pomoc vyřizovat jiný věcně nebo místně příslušný justiční orgán než ten, kterému bylo dožádání zasláno, postoupí dožádání orgánu příslušnému a zároveň o tom informuje ten orgán, od něhož dožádání bezprostředně obdržel.

(5) Při doručování písemností došlých z ciziny, zejména žalob a předvolání k jednání, je třeba postupovat co nejrychleji, aby účastník, který má pobyt v ČR, měl možnost včas před stanoveným termínem jednání zařídit vše potřebné pro hájení svých práv.

(6) Doručuje-li justiční orgán ČR písemnosti, které jsou sepsány v cizím jazyku, aniž by k nim byl, v rozporu s příslušnou mezinárodní smlouvou, připojen překlad do češtiny, je třeba poučit účastníka, že může převzetí takové písemnosti odmítnout, ale současně ho seznámit s tím, jaké následky může odmítnutí mít podle § 105 ZMPS. Obdobně lze postupovat i v případě, že překlad do českého jazyka je nesrozumitelný.

(7) Doručení písemnosti osvědčí justiční orgán na formuláři doručného listu, je-li k dožádání připojen. Doručný list je třeba opatřit kulatým razítkem justičního orgánu a vlastnoručním podpisem adresáta, jakož i soudce, jehož jméno, příjmení i funkci je třeba čitelně vypsát tiskacími písmeny, popř. opatřit jmenovkou.

Není-li doručný list k dožádání připojen, vyhotoví dožádaný justiční orgán protokol, kterým se doručení prokazuje. Z protokolu musí být patrné, kdy a komu byly písemnosti doručeny včetně vlastnoručního podpisu adresáta (příjemce) a způsobu, jakým byla zjištěna jeho totožnost. Je-li smluvně zaveden vícejazyčný tiskopis, používá se přednostně tento tiskopis (např. vyřízení dožádání z Ruské federace či Běloruské republiky – vzor 15). Obdobně dožádaný justiční orgán postupuje při vyřizování dožádání o provedení důkazů a jiných procesních úkonů.

⁴⁶ Podrobněji k informačním systémům viz § 3 zákona č. 133/2000 Sb., o evidenci obyvatel a rodných číslech, a § 158 zákona č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky, ve znění pozdějších předpisů.

(8) Vyřízení dožádání stačí sepsat v jazyce českém, není nutné je překládat. Vyhotovuje se ve třech vyhotoveních, přičemž jedno zůstává ve spisu, jímž se dožádání vyřizuje.

§ 36

Vyřizování podle Úmluvy o doručování

(1) Žádá-li orgán cizího státu o doručení písemností podle čl. 2 až 7 Úmluvy o doručování, zašle spolu s písemností, která má být doručena, ve dvojitým vyhotovení vyplněné tiskopisy „žádost o doručení soudní nebo mimosoudní písemnosti v cizině“ a „základní údaje o písemnosti“ ministerstvu.

Ministerstvo toto dožádání předá se všemi přílohami justičnímu orgánu ČR, v jehož obvodu je bydliště (sídlo) adresáta.

(2) Pokud je ve formuláři žádosti zvolen postup podle čl. 5 odst. 1 písm. a) Úmluvy o doručování, tzn. doručení způsobem stanoveným právním řádem dožádaného státu pro doručování písemností vyhotovených v tomto státě a určeným osobám nacházejícím se na jeho území, postupuje justiční orgán v souladu s § 45 a násl. o.s.ř.

(3) Justiční orgán ČR doručí adresátovi písemnosti jedno vyhotovení doručované písemnosti a jedno vyhotovení tiskopisu „základní údaje o písemnosti“.

Potom vyplní dvojmo v českém jazyce tiskopis „osvědčení“ (vzor 3), který je na rubu tiskopisu žádosti o doručení, opatří jej otiskem kulatého úředního razítka a podpisem soudce, který doručení provedl. U podpisu soudce musí být čitelně uvedeno jeho jméno, příjmení a název funkce. Adresát písemnosti v případě osobního převzetí potvrdí převzetí na „osvědčení“ svým vlastnoručním podpisem.

(4) Jedno vyhotovení vyplněného tiskopisu „osvědčení“ spolu s kopií doručované písemnosti zašle justiční orgán poštou přímo dožadujícímu orgánu do ciziny (vzor 8). Zbývající listiny si ponechá ve svém spisu.

(5) Tiskopis „osvědčení“ dožádaný justiční orgán vyplní a potvrdí i tehdy, nebylo-li možno doručení provést. V takovém případě musí uvést důvody, proč nebylo doručeno (v oddílu 2 „osvědčení“).

(6) Bylo-li doručeno při uplatnění fikce doručení, je třeba vysvětlit dožadujícímu orgánu, že tento způsob doručení zakládá podle procesních předpisů ČR bezvadné doručení.

§ 37

Vyřizování podle Úmluvy o provádění důkazů

Vyřízení dožádání cizího dožadujícího orgánu podle Úmluvy o provádění důkazů sepíše dožádaný justiční orgán ČR v českém jazyce ve dvou vyhotoveních. Originál zašle poštou přímo ústřednímu orgánu smluvního státu Úmluvy o provádění důkazů, druhé vyhotovení si ponechá ve spisu, jímž se dožádání vyřizuje.

§ 38

Zasílání vyřízeného dožádání

(1) Dožádaný justiční orgán zašle vyřízené dožádání způsobem dohodnutým pro styk s dožadujícím státem. Není-li stanoveno jinak a nejedná-li se o postup podle § 36 (Úmluva o doručování) nebo podle § 37 (Úmluva o provádění důkazů), zašle justiční orgán doklady o vyřízení dožádání ministerstvu s předkládací zprávou na zvláštním listu.

(2) Došlo-li dožádání prostřednictvím Ministerstva zahraničních věcí, je třeba zaslat doklady o jeho vyřízení tomuto ministerstvu, nebo ho o vyřízení dožádání alespoň informovat.

Hlava VI

Společná ustanovení k úhradě nákladů vzniklých poskytnutím právní pomoci cizímu orgánu z členského státu EU i nečlenského státu EU

§ 39

Žádá-li dožádaný justiční orgán ČR dožadující orgán v cizině o úhradu nákladů, které mu vznikly poskytnutím právní pomoci, uvede v žádosti bankovní spojení, resp. číslo účtu, na který má být úhrada poukázána, a připojí vyúčtování nákladů s odkazem na příslušné ustanovení mezinárodní smlouvy či právního předpisu EU, podle něhož je dožadující strana povinna náklady uhradit (např. čl. 14 odst. 2 Úmluvy o provádění důkazů nebo čl. 18 nařízení o dokazování).

O způsobu úhrady se justiční orgán může předem poradit s bankou, u níž má své konto.

ČÁST TŘETÍ JURISDIKČNÍ A KOLIZNÍ OTÁZKY V OBLASTI OBČANSKOPRÁVNÍ

Hlava I

Obecná ustanovení

§ 40

Posouzení pravomoci českého soudu

(1) Dojde-li soudu návrh na zahájení řízení a v právním vztahu je mezinárodní prvek, soud nejdříve zkoumá, zda je dána pravomoc (resp. mezinárodní příslušnost) českého soudu. Pravomoc zjistí podle jurisdikčních ustanovení relevantních právních předpisů, tj. nařízení EU, dvoustranných či mnohostranných mezinárodních smluv⁴⁷, a není-li jich podle ustanovení ZMPS.

⁴⁷ Viz extranet justice: <http://extranet01.servis.justice.cz/extranet.aspx?j=33&o=23&k=3444&d=32175>

V jednotlivých právních předpisech může být zvláštním způsobem upraven jejich vztah k ostatním relevantním právním předpisům.

§ 41

Zjištění rozhodného práva

(1) Zjistí-li soud, že je dána pravomoc českých soudů, musí dále vyřešit otázku, jakým hmotným právem se řídí konkrétní právní vztah (dále jen „rozhodné právo“), neuplatní-li se v daném případě přímé normy.⁴⁸ Rozhodné právo soud zjistí podle kolizních ustanovení relevantních právních předpisů, tj. nařízení EU, dvoustranných či mnohostranných mezinárodních smluv⁴⁹, a není-li jich, podle kolizních ustanovení ZMPS.

V jednotlivých právních předpisech může být zvláštním způsobem upraven jejich vztah k ostatním relevantním právním předpisům.

(2) Při zjišťování cizího práva a jeho použití postupuje soud v souladu s § 23 ZMPS. V případě nutnosti může soud ke zjištění obsahu cizího práva ustanovit znalce z oboru právních vztahů k cizině; lze též uložit účastníku, který se dovolává cizího práva, aby předložil text cizí normy.⁵⁰

(3) Dále je možné požádat o informaci o cizím právu podle [Evropské úmluvy o poskytování informací o cizím právu](#) (Londýn, 7. 6. 1968) a [Dodatkového protokolu](#) (Štrasburk, 15. 3. 1978) k ní.⁵¹ Justiční orgán ČR předá žádost s náležitostmi předepsanými úmluvou v čl. 4 ministerstvu, které ji zašle [příslušnému orgánu cizího státu](#).⁵² Důležité je přitom zejména co nejpřesněji formulovat otázky vycházející z okolností projednávané věci.

(4) V řízení postupují justiční orgány ČR podle českých procesních předpisů, ledaže se použijí právní předpisy EU nebo mezinárodní smlouva.

⁴⁸ Přímé normy upravují výlučně soukromoprávní vztahy s mezinárodním prvkem, přičemž již samy obsahují hmotněprávní úpravu práv a povinností účastníků a jsou používány bezprostředně, tedy aniž by předcházelo použití kolizní normy.

⁴⁹ Viz extranet justice: <http://extranet01.servis.justice.cz/extranet.aspx?j=33&o=23&k=3444&d=32175>

⁵⁰ Stanovisko NS R 26/1987 str. 203 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek, usnesení NS 21 Cdo 4674/2014.

⁵¹ Sdělení MZV č. 221/1998 Sb.

Seznam smluvních států úmluvy (pod č. 62) je dostupný na internetových stránkách Rady Evropy zde: https://www.coe.int/en/web/conventions/full-list/-/conventions/treaty/062/signatures?p_auth=d3cBfENY

Seznam smluvních stran Dodatkového protokolu (pod č. 97) je dostupný na stránkách Rady Evropy zde: <https://www.coe.int/en/web/conventions/full-list/-/conventions/treaty/097/signatures>

⁵² Aktuální přehled příslušných orgánů cizích států je dostupný na internetových stránkách Rady Evropy zde: <https://www.coe.int/en/web/conventions/search-on-treaties/-/conventions/treaty/062/declarations>

Hlava II

§ 42

Výkon rozhodnutí proti cizím státům

Exekuční imunita cizích států a jejich majetku vyplývá z mezinárodního práva.⁵³ Má-li justiční orgán pochybnosti o rozsahu exekuční imunity cizího státu, vyžádá si prostřednictvím ministerstva vyjádření Ministerstva zahraničních věcí.

Hlava III

Obor práva rodinného

Oddíl I

Rozvod manželství

§ 43

(1) Pravomoc českých soudů a rozhodné právo posoudí justiční orgán ČR dle obecných pravidel uvedených v § 40 a § 41.

(2) Pravomoc českých soudů pro rozvod manželství může být založena i v případech, kdy české soudy nejsou pravomocné k úpravě poměrů nezletilých dětí před a po rozvodu manželství (typicky v případech, kdy děti nemají obvyklé bydliště na území ČR, nelze-li pravomoc založit jinak). Soud v takovém případě může přihlídnout k rozhodnutí o úpravě poměrů nezletilých dětí vydaném soudem jiného státu, jsou-li splněny podmínky pro uznání tohoto rozhodnutí v ČR.

Oddíl II

Úprava poměrů nezletilých dětí

§ 44

Společná ustanovení

V právních předpisech EU a mezinárodních smlouvách neexistuje jednotná úprava řízení o úpravě poměrů nezletilých dětí. Odděleně je upraveno řízení o výchově dětí (o rodičovské odpovědnosti) a řízení o výživném. Podle těchto předpisů je proto třeba posoudit pravomoc českého soudu i rozhodné právo zvláště pro výchovu dětí (rodičovskou odpovědnost) a zvláště pro výživné.

⁵³ Např. z Vídeňské úmluvy o konzulárních stycích (Vídeň, 24. dubna 1963, vyhl. pod č. 32/1969 Sb.) a Úmluvy OSN o jurisdikčních imunitách států a jejich majetku (New York, 2. prosince 2004). Seznam smluvních stran je dostupný na internetových stránkách OSN zde:

https://treaties.un.org/Pages/ShowMTDSGDetails.aspx?src=UNTSOnline&tabid=2&mtdsg_no=III-13&chapter=3&lang=en

Rodičovská odpovědnost

(1) Otázku pravomoci českého soudu k řízení o rodičovské odpovědnosti a určení rozhodného práva posoudí justiční orgán ČR dle obecných pravidel uvedených v § 40 a § 41. Podle [nařízení Rady \(ES\) č. 2201/2003 o příslušnosti a uznávání a výkonu rozhodnutí ve věcech manželských a ve věcech rodičovské zodpovědnosti](#) (dále jen nařízení „Brusel II bis“)⁵⁴ je v řízení o rodičovské odpovědnosti pro určení pravomoci (mezinárodní příslušnosti) soudů rozhodující obvyklé bydliště dítěte, a to bez ohledu na jeho státní příslušnost. Má-li tedy dítě obvyklé bydliště na území ČR, je dána zpravidla pravomoc českých soudů, i pokud dítě není státním občanem ČR či některého členského státu EU. Pojem obvyklého bydliště dítěte musí být vykládán autonomně, podle konstantní judikatury Soudního dvoru EU.⁵⁵

(2) Při určování rozhodného práva vychází soud z čl. 15 a násl. [Úmluvy o ochraně dětí](#)⁵⁶ a aplikuje lex fori (právo vlastního státu). Podle tohoto ustanovení postupuje soud i v případě, že je jeho pravomoc založena podle právního předpisu EU uvedeného v odst. 1. Právo jiného státu se použije pouze výjimečně za podmínek stanovených v Úmluvě o ochraně dětí. To neplatí, stanoví-li jinak dvoustranná smlouva, která se použije přednostně před Úmluvou o ochraně dětí.

Postoupení věci k projednání vhodněji umístěnému soudu podle čl. 15 nařízení Brusel II bis

(1) Dospěje-li soud, který má pravomoc k řízení o rodičovské odpovědnosti, k závěru, že jsou splněny podmínky pro postoupení věci k projednání vhodněji umístěnému soudu podle čl. 15 nařízení Brusel II bis, požádá soud jiného členského státu o převzetí příslušnosti.

(2) Žádost o převzetí příslušnosti zašle soud dožádanému cizímu soudu přímo nebo prostřednictvím Úřadu pro mezinárodněprávní ochranu dětí⁵⁷ (dále jen „Úřad“) nebo styčného soudce Haagské sítě styčných soudců.⁵⁸ Dále soud postupuje v souladu s čl. 15 odst. 5 nařízení Brusel II bis.

(3) Lhůta stanovená v čl. 15 odst. 5 je prekluzivní a počíná běžet od doručení žádosti konkrétnímu soudci dožádaného cizího soudu.⁵⁹

⁵⁴ Text dostupný v databázi právních předpisů EU Eur-lex zde:

<http://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=celex%3A32003R2201>

⁵⁵ Judikatura k nařízení Brusel II bis je na extranetu justice dostupná zde:

<http://extranet01.servis.justice.cz/extranet.aspx?j=33&o=23&k=3565&d=33002>

⁵⁶ Úmluva o pravomoci orgánů, použitelném právu, uznávání, výkonu a spolupráci ve věcech rodičovské zodpovědnosti a opatření k ochraně dětí (Haag, 19. 10. 1996, sdělení MZV č. 141/2001 Sb.m.s.).

Přehled smluvních stran a další informace dostupné na internetových stránkách Haagské konference (pod č. 34) zde: <https://www.hcch.net/en/instruments/conventions/status-table/?cid=70>

⁵⁷ <https://www.umpod.cz/>

⁵⁸ Informace o styčném soudci jsou dostupné na webových stránkách ministerstva.

⁵⁹ Usnesení NS 21 Cdo 5311/2015 ve spojení s nálezem ÚS I.ÚS 3072/16.

§ 47

Umístění dítěte do pěstounské nebo ústavní péče v jiném členském státě EU podle čl. 56 nařízení Brusel II bis

Rozhoduje-li soud o umístění dítěte do ústavní péče v jiném členském státě EU (čl. 56 nařízení Brusel II bis) vyžádá si od Úřadu stanovisko k otázce, zda je k takovému umístění zapotřebí souhlas příslušného orgánu členského státu, v němž má být dítě umístěno. Je-li takového souhlasu zapotřebí, soud si jej vyžádá přímo nebo prostřednictvím Úřadu.

§ 48

Předběžná opatření

(1) Nemá-li soud pravomoc ve věcech rodičovské odpovědnosti, může v naléhavých případech vydat předběžná opatření, vyžaduje-li to ochrana osoby nebo majetku nezletilého. O přijatém opatření informuje soud cizí orgán způsobem stanoveným pro styk s dotčeným státem.⁶⁰

(2) Jedná-li se o nezletilého cizince – žadatele o udělení mezinárodní ochrany podle zvláštního zákona⁶¹, informuje soud příslušné orgány cizího státu až po nabytí právní moci rozhodnutí o neudělení mezinárodní ochrany nezletilému cizinci.

§ 49

Výživné

Otázku pravomoci českého soudu k řízení o výživném a určení rozhodného práva posoudí justiční orgán ČR dle obecných pravidel uvedených v § 40 a § 41.⁶²

⁶⁰ Rozsudky SDEU A (C-523/07), Purrucker I (C-256/09), Purrucker II (C-296/10), Detiček (C-403/09 PPU)

⁶¹ Zákon č. 325/1999 Sb., o azylu a o změně zákona č. 283/1991 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů (zákon o azylu).

⁶² Výchozím předpisem pro určení pravomoci je nařízení Rady (ES) č. 4/2009 ze dne 18. prosince 2008 o příslušnosti, rozhodném právu, uznávání a výkonu rozhodnutí a o spolupráci ve věcech vyživovacích povinností (tzv. „nařízení o výživném“). Text je dostupný v databázi právních předpisů EU Eur-lex zde: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/ALL/?uri=CELEX:32009R0004>

Pro určení rozhodného práva je výchozím předpisem Protokol ze dne 23. listopadu 2007 o právu rozhodném pro vyživovací povinnosti Evropským společenstvím (Haag, 23. 11. 2007). Text je dostupný v Úř. věst. EU L 331, 16. 12. 2009, s. 17 – 23 a na stránkách Haagské konference pod č. 39 zde: <https://www.hcch.net/en/instruments/conventions/full-text/?cid=133>

§ 50

Přeshraniční vymáhání výživného

(1) Právním základem pro uznání a výkon rozhodnutí ve věcech výživného je právní předpis EU⁶³ nebo mezinárodní smlouva⁶⁴, není-li jich, postupuje soud při uznání a výkonu cizího rozhodnutí podle vnitrostátních předpisů (§ 58 a § 14 – 16 ZMPS).

(2) Při přeshraničním vymáhání výživného se mohou oprávněné osoby obrátit na Úřad.

(3) Úřad poskytuje zejména informace o podmínkách vymáhání výživného a plní další úkoly, které mu při vymáhání výživného stanoví obecně závazné právní předpisy.

(4) V řízení o určení výživného pro nezletilé děti se doporučuje, aby soud ustanovil Úřad opatrovníkem dítěte ve smyslu § 892 odst. 3 zákona č. 89/2012 Sb., občanského zákoníku a § 470 zákona č. 292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních.

§ 51

Spolupráce mezi soudy a Úřadem

(1) Úřad poskytuje soudům na jejich žádost pomoc při zjišťování podmínek přeshraničního vymáhání výživného.

(2) Soudy odkazují se žádostí o informace o podmínkách podání návrhu na vymáhání výživného v cizině oprávněné osoby na Úřad.

(3) Zpravidla po poučení oprávněných osob o způsobu vymáhání výživného z ciziny Úřadem soudy k plnění závazků ČR z právních předpisů EU a mezinárodního práva poskytují oprávněným bezplatně tuto pomoc:

- a) poskytují stejnopisy listin použitých v řízení,
- b) vykonávají další činnosti, které jsou jim stanoveny obecně závaznými právními předpisy (například vydávání osvědčení podle čl. 20 odst. 1 písm. b) nařízení (ES) č. 4/2009).

⁶³ Nařízení Rady (ES) č. 4/2009 ze dne 18. prosince 2008 o příslušnosti, rozhodném právu, uznávání a výkonu rozhodnutí a o spolupráci ve věcech vyživovacích povinností.

⁶⁴ Úmluva o mezinárodním vymáhání výživného na děti a dalších druhů vyživovacích povinností vyplývajících z rodinných vztahů jménem Evropské unie (Haag, 23.11.2007). Text dostupný v Úř. věst. EU L 192, 22. 11. 2011, s. 39 – 70 a na internetových stránkách Haagské konference pod č. 38 zde:

<https://www.hcch.net/en/instruments/conventions/full-text/?cid=131>

Úmluva o uznávání a výkonu rozhodnutí o vyživovací povinnosti (Haag, 2. 10. 1973, vyhláška č. 132/1976 Sb.). Text a další informace jsou dostupné na internetových stránkách Haagské konference pod č. 23 zde:

<https://www.hcch.net/en/instruments/conventions/full-text/?cid=85>

Úmluva o vymáhání výživného v cizině (New York, 20. 6. 1956, vyhláška č. 33/1959 Sb.) – č. XX.1 v databázi OSN.

§ 52

Stanovení výživného v cizí měně

(1) Výživné lze určit v cizí měně (§ 155 odst. 2 o.s.ř.).

(2) Stanoví-li se výživné v cizí měně, je třeba, aby v odůvodnění soudního rozhodnutí bylo uvedeno, jakým způsobem soud dospěl k stanovení výživného v cizí měně ve srovnání s tím, jakého výživného by se dostalo oprávněnému v českých korunách.⁶⁵

(3) Přepočítání kurzů měn v případech uvedených v odstavci 1 a 2 se provádí podle směnného kurzu devizového trhu zveřejněného Českou národní bankou platného v okamžiku vyhlášení soudního rozhodnutí o výživném.

§ 53

Postup při uznání a výkonu rozhodnutí o výživném určeném poměrem z průběžně se měnícího základu

V případě, že je podle cizího práva výživné určeno poměrem z průběžně se měnícího základu nebo jiným obdobným způsobem, poskytne Úřad na žádost soudu pro účely nařízení výkonu rozhodnutí dostupné informace o cizím právu tak, aby mohlo být dosaženo výkonu rozhodnutí ve shodě s obsahem výroku uznávaného cizího rozhodnutí.

Oddíl III Osvojení

§ 54

Osvojení nezletilého cizince, zajištění souhlasu s osvojením

(1) Pravomoc českých soudů a rozhodné právo posoudí justiční orgán ČR dle obecných pravidel uvedených v § 40 a § 41.⁶⁶

(2) Je-li podle rozhodného práva cizího státu nebo podle mezinárodní smlouvy⁶⁷ nutné, aby k rozhodnutí českého soudu o osvojení nezletilého cizince dal souhlas orgán státu, jehož je nezletilý státním občanem, požádá soud ministerstvo, aby vyžádání souhlasu zprostředkovalo, není-li v právním řádu cizího státu nebo v mezinárodní smlouvě uveden jiný postup.

⁶⁵ Viz R 29/1974, R 26/1980 a R 26/1987 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek.

⁶⁶ Řízení o osvojení nespadá do působnosti žádného právního předpisu EU, český soud posoudí svoji pravomoc podle ZMPS, není-li mezinárodní smlouvy, která se použije přednostně před ZMPS.

⁶⁷ Např. Úmluva o ochraně dětí a spolupráci při mezinárodním osvojení (Haag, 29. 5. 1993, publ. pod č. 43/2000 Sb.m.s.).

Přehled smluvních stran a další informace lze nalézt na internetových stránkách Haagské konference (pod č. 33) zde: <https://www.hcch.net/en/instruments/conventions/status-table/?cid=69>

(3) Soud může o osvojení rozhodnout teprve poté, kdy mu bylo doručeno oznámení o souhlasu příslušného orgánu cizího státu.

§ 55

Osvojení nezletilého státního občana ČR v cizině

K osvojení dítěte do ciziny je vždy třeba souhlasu Úřadu.⁶⁸

Oddíl IV Mezinárodní únosy dětí

§ 56

Návrat dítěte z ciziny a styk s dítětem v cizině

(1) Řízení o navrácení dítěte protiprávně přemístěného do ciziny nebo v cizině protiprávně zadrženého anebo o nároku na styk s dítětem je ve vztahu k smluvním státům upraveno [Úmluvou o občanskoprávních aspektech mezinárodních únosů dětí](#) (Haag, 25. 10. 1980 - v dalších ustanoveních tohoto oddílu dále jen „Úmluva“).⁶⁹ Ve vztahu k členským státům EU byla tato úmluva doplněna nařízením Brusel II bis.

(2) Jestliže osoba, která bydlí nebo se zdržuje v ČR, případně jiná instituce či orgán chce podat návrh na navrácení dítěte protiprávně přemístěného do ciziny nebo v cizině protiprávně zadrženého anebo na výkon práva styku s ním, může se obrátit na Úřad, který byl podle Úmluvy určen ústředním orgánem pro ČR.

(3) Se žádostí o pomoc při zajištění návratu dítěte se žadatel může obrátit též přímo na ústřední orgán kteréhokoliv jiného smluvního státu.

§ 57

Řízení před soudem v ČR o navrácení dítěte

(1) V řízení o návrhu na navrácení nezletilého dítěte protiprávně přemístěného do ČR nebo v ČR protiprávně zadrženého ve smyslu výše uvedené mezinárodní smlouvy nebo

⁶⁸ Viz § 796 odst. 1 OZ, § 35 odst. 2 písm. i) zákona č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí, ve znění pozdějších předpisů.

⁶⁹ Sdělení MZV č. 34/1998 Sb.

Aktuální seznam smluvních států je dostupný na internetových stránkách Haagské konference (pod č. 28) zde: <https://www.hcch.net/en/instruments/conventions/status-table/?cid=24>

Aktuální přehled ústředních orgánů je dostupný na internetových stránkách Haagské konference (pod č. 28) zde: <https://www.hcch.net/en/instruments/conventions/authorities1/?cid=24>

právního předpisu EU soud postupuje dle ustanovení § 478 – 491 zákona č. 292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních.

(2) V řízení mohou soudci pro usnadnění přímé soudní komunikace využít styčného soudce Haagské sítě styčných soudců.⁷⁰

§ 58

Účinky oznámení o protiprávním přemístění či zadržení dítěte

Obdrží-li soud, který vede řízení o úpravě poměrů nezletilého, od Úřadu oznámení o jeho protiprávním přemístění do ČR nebo o protiprávním zadržení na území ČR, přeruší řízení do doby, než bude pravomocně rozhodnuto o návrhu na navrácení dítěte. Soud v řízení pokračuje, nebude-li v přiměřené době po obdržení oznámení podán návrh na navrácení (čl. 16 Úmluvy).

Oddíl V

Mezinárodní ochrana dospělých osob

§ 59

(1) Pravomoc českého soudu a rozhodné právo v řízení o přijetí opatření na ochranu dospělé osoby nebo jejího majetku posoudí justiční orgán ČR dle obecných pravidel uvedených v § 40 a 41.⁷¹

(2) V případě obvyklého bydliště dospělé osoby v ČR, pokud situace osoby zahrnuje více než jeden smluvní stát, justiční orgán ČR posoudí svoji pravomoc dle pravidel obsažených v [Úmluvě o mezinárodní ochraně dospělých osob](#) (Haag, 13. 1. 2000 - v tomto oddíle dále jen „Úmluva“)⁷². V případě změny obvyklého bydliště dospělé osoby do jiného smluvního státu, získají pravomoc orgány státu nového bydliště dospělé osoby. Pokud se justiční orgán ČR domnívá, že má lepší předpoklady k posouzení zájmů osoby české státní příslušnosti a za podmínky informování orgánů cizího státu, které jinak mají pravomoc, má pravomoc přijmout opatření na ochranu této dospělé osoby. Justiční orgán ČR může založit svou pravomoc k přijetí opatření vždy v případě, že dospělá osoba má na území ČR majetek. Pokud je to v zájmu dospělé osoby, může justiční orgán ze svého podnětu nebo na žádost jiného smluvního státu delegovat svou pravomoc k přijetí opatření na příslušný orgán jiného smluvního státu, pokud s tímto postupem orgán jiného smluvního státu vysloví souhlas.

(3) Při určování rozhodného práva vychází justiční orgán ČR z čl. 13 Úmluvy a aplikuje lex fori (právo vlastního státu) s výjimkou kolizních norem. Pokud to však ochrana

⁷⁰ Informace o styčném soudci jsou dostupné na internetových stránkách ministerstva.

⁷¹ Řízení o opatření na ochranu dospělých osob nebo jejich majetku nespádá do působnosti žádného právního předpisu EU, český soud posoudí svoji pravomoc podle ZMPS, není-li mezinárodní smlouvy, která se použije přednostně před ZMPS.

⁷² Sdělení MZV č.68/2012 Sb.m.s. Aktuální seznam smluvních států je dostupný na internetových stránkách Haagské konference (pod č. 35) zde: <https://www.hcch.net/en/instruments/conventions/status-table/?cid=71>

dospělé osoby nebo jejího majetku vyžaduje, může výjimečně použít nebo přihlídnout k právu jiného státu (i nesmluvního), k němuž má daná situace podstatný vztah.

(4) Opatření přijatá orgány jednoho smluvního státu jsou uznána ve všech ostatních smluvních státech bez dalšího řízení. K opatření se tak pouze přihlídnou. Zainteresaná osoba však může zahájit řízení o uznání nebo neuznání opatření přijatého v jiném smluvním státě. V takovém případě se řízení v ČR řídí českým právem. Uznání může být odmítnuto jen z taxativních důvodů dle čl. 22 odst. 2 Úmluvy. Pokud opatření na ochranu dospělé osoby vyžaduje výkon v ČR, je třeba podat návrh na prohlášení vykonatelnosti.

(5) V případě, že se justiční orgán ČR již nepovažuje za mezinárodně příslušný a nedomnívá se, že jsou tu okolnosti, za kterých by jeho pravomoc zcela nebo zčásti měla být zachována, podá podnět k přijetí opatření na ochranu dospělé osoby příslušnému orgánu jiného smluvního státu prostřednictvím ministerstva jako pověřeného ústředního orgánu. Žádost musí být v českém jazyce a opatřena překladem do úředního jazyka dožádaného státu nebo do anglického jazyka. K žádosti se připojí relevantní dokumentace.

(6) V případě, že soud či jiný orgán smluvního státu zašle podnět k přijetí opatření na ochranu dospělé osoby nebo jejího majetku s obvyklým bydlištěm na území ČR, postoupí ministerstvo podnět příslušnému justičnímu orgánu ČR, který následně vyrozumí ministerstvo o přijatých opatřeních.

Hlava IV Obor práva dědického

§ 60

Pravomoc českých soudů a rozhodné právo

(1) Pravomoc českých soudů a rozhodné právo posoudí justiční orgán ČR dle obecných pravidel uvedených v § 40 a 41.⁷³

(2) Jestliže projednání dědictví nepatří do pravomoci soudů ČR, nebrání to tomu, aby český soud přijal na návrh předběžná a zajišťovací opatření.⁷⁴

⁷³ Zemřel-li zůstavitel 17. 8. 2015 a později, je relevantním právním předpisem EU Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 650/2012 ze dne 4. července 2012 o příslušnosti, rozhodném právu, uznávání a výkonu rozhodnutí a přijímání a výkonu veřejných listin a o vytvoření evropského dědického osvědčení (tzv. nařízení o dědictví).

Text dostupný v databázi právních předpisů EU Eur-lex zde:

<http://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/ALL/?uri=CELEX:32012R0650>

Na základě čl. 75 odst. 1 nařízení o dědictví se ve vztahu k nečlenským státům příslušnost i rozhodné právo určí dle ustanovení dvoustranných smluv o právní pomoci, avšak pouze ve vztahu k majetku, který se nachází na území smluvních států.

Dvoustranné smlouvy s nečlenskými státy EU, které upravují otázku dědictví: Albánie (č. 97/1960 Sb.), Bělorusko (č. 95/1983 Sb.), Bosna a Hercegovina (č. 207/1964 Sb.), Černá Hora (č. 207/1964 Sb.), Gruzie (č. 95/1983 Sb.), KLDR (č. 93/1989 Sb.), Kosovo (č. 207/1964 Sb.), Kuba (č. 80/1981 Sb.), Kyrgyzstán (č. 95/1983 Sb.), Makedonie (č. 207/1964 Sb.), Moldávie (č. 95/1983 Sb.), Mongolsko (č. 106/1978 Sb.), Rusko (č. 95/1983 Sb.), Srbsko (č. 207/1964 Sb.), Ukrajina (č. 123/2002 Sb. m. s.), Uzbekistán (č. 133/2003 Sb. m. s.), Vietnam (č. 98/1984 Sb.).

⁷⁴ Viz čl. 19 nařízení o dědictví.

Procesní postup a styky s dědici

(1) Je-li dána pravomoc soudů ČR, postupuje justiční orgán ČR při projednávání dědictví podle českých procesních předpisů (§ 8 ZMPS).

(2) Ve smlouvách o právní pomoci a úpravě právních vztahů nebo v konzulárních smlouvách s některými státy bývá stanoveno, že v dědických věcech jsou diplomatické a konzulární úřady i bez udělení plné moci oprávněny zastupovat své státní občany, pokud jsou nepřítomni a neustanoví-li si jiného zástupce.⁷⁵ Ministerstvo a justiční orgány ČR poskytují součinnost zastupitelským úřadům ČR při vyřizování dědictví, včetně informování dědiců nacházejících se v ČR o existenci pozůstalosti v cizině, pokud místo jejich pobytu není zastupitelským úřadům ČR známo (§ 106 odst. 3 ZMPS).

Projednání nemovitosti nacházející se na území jiného členského státu EU

Jestliže je v rámci pozůstalostního řízení s mezinárodním prvkem vedeného justičním orgánem ČR dle pravidel nařízení o dědictví projednávána nemovitost, která se nachází na území jiného členského státu EU, je třeba takovou nemovitost bez ohledu na právo rozhodné pro pozůstalostní řízení označit v usnesení o dědictví či v Evropském dědickém osvědčení v souladu s příslušnou právní úpravou státu, na jehož území se nemovitost nachází. Požadavky na zápis práva k nemovitému majetku do příslušného rejstříku se řídí právem státu, na jehož území se nemovitý majetek nachází a který rejstřík vede. Informace o právních úpravách v jednotlivých členských státech EU jsou uvedeny na [Portálu evropské e-Justice v záložce „dědická řízení“](#).

ČÁST ČTVRTÁ RŮZNÉ

Zajištění přeshraniční právní pomoci

(1) Zajištění (úplné či částečné) bezplatné právní pomoci v přeshraničních sporech v rámci EU (např. ustanovení zástupce či tlumočnicka v řízení, osvobození od soudních poplatků a od placení zálohy na náklady důkazů apod.) je upraveno Směrnicí Rady 2003/8/ES o zlepšení přístupu ke spravedlnosti v přeshraničních sporech stanovením minimálních společných pravidel pro právní pomoc v těchto sporech, promítnuté do českého právního řádu zákonem č. 629/2004 Sb., o zajištění právní pomoci v přeshraničních sporech v rámci Evropské unie, ve znění pozdějších předpisů. Bližší informace lze nalézt na [Portálu evropské e-Justice](#)⁷⁶ a webových stránkách ministerstva.

⁷⁵ Viz též Vídeňská úmluva o konzulárních stycích (vyhl. č. 32/1969 Sb.).

⁷⁶ https://e-justice.europa.eu/content_legal_aid-293-cs.do?clang=cs.

(2) Zajištění úplné či částečné právní pomoci účastníkům řízení v přeshraničních sporech mimo EU je ve stejném rozsahu jako v odst. 1 umožněno rovněž na základě mezinárodních smluv, zejména [Evropské úmluvy o předávání žádostí o právní pomoc](#) (Štrasburk, 27. 1. 1977)⁷⁷ a [Dodatkového protokolu k Evropské úmluvě o předávání žádostí o právní pomoc](#) (Moskva, 4. 10. 2001).⁷⁸

§ 64

Ověřování veřejných listin (superlegalizace, apostila)

(1) Cizí veřejné listiny (listiny vydané či ověřené orgánem cizího státu), které mají být použity v ČR, musí být superlegalizovány. Superlegalizací se rozumí diplomatické či konzulární ověřování cizích veřejných listin na zastupitelských úřadech ČR a dále ověřování listin vyhotovených cizími diplomatickými zástupci nebo konzulárními úředníky akreditovanými v ČR na Ministerstvu zahraničních věcí. Superlegalizaci předchází ověření listiny příslušnými orgány státu, na jehož území byla listina vyhotovena.

(2) Výjimku z této povinnosti upravuje pro smluvní strany [Úmluva o zrušení požadavku ověřování cizích veřejných listin](#) (Haag, 5. 10. 1961, v tomto odstavci dále jen „Úmluva“).⁷⁹ Podle Úmluvy dochází ke zjednodušení způsobu ověření veřejných listin, který spočívá v opatření ověřované listiny zvláštní ověřovací doložkou, tzv. apostilou (čl. 3 odst. 1 a čl. 4 Úmluvy). Apostilu vystavuje příslušný úřad státu, v němž listina byla vydána. Apostila je tedy zvláštní forma vyššího ověření, která má přímé účinky na území druhé smluvní strany. Vzor doložky o ověření apostilou je uveden v příloze sdělení MZV č. 45/1999 Sb.

(3) Některé dvoustranné mezinárodní smlouvy o právní pomoci stanoví osvobození od povinnosti ověřovat veřejnou listinu vydanou orgány druhé smluvní strany. Osvobozeny mohou být všechny veřejné listiny nebo pouze některé typy veřejných listin. Záleží rovněž na tom, v jakém řízení či pro jaký účel jsou listiny ve druhém státě předkládány.

(4) Osvobození od této povinnosti upravují v určitých případech také některé právní předpisy EU a [Evropská úmluva o zrušení ověřování listin vyhotovených diplomatickými zástupci nebo konzulárními úředníky](#) (Londýn, 7. 6. 1968).⁸⁰

(5) Bližší informace k ověřování cizích veřejných listin či českých veřejných listin určených pro použití v zahraničí lze nalézt na webových stránkách ministerstva či na webových stránkách [Ministerstva zahraničních věcí](#).⁸¹

⁷⁷ Sdělení MZV č. 110/2000 Sb.m.s. Seznam smluvních států úmluvy (pod č. 92) je dostupný na internetových stránkách Rady Evropy zde: <https://www.coe.int/en/web/conventions/full-list/-/conventions/treaty/092>

⁷⁸ Sdělení MZV č. 90/2005 Sb. m. s. Seznam smluvních států úmluvy (pod č. 179) je dostupný na internetových stránkách Rady Evropy zde: <https://www.coe.int/en/web/conventions/full-list/-/conventions/treaty/179>

⁷⁹ Sdělení MZV č. 45/1999 Sb. Aktuální seznam smluvních stran a další praktické informace včetně příslušných orgánů lze najít na internetových stránkách Haagské konference (pod č. 12) zde: <https://www.hcch.net/en/instruments/conventions/status-table/?cid=41>

⁸⁰ Sdělení MZV č. 287/1998 Sb.

Seznam smluvních států úmluvy (pod č. 63) je dostupný na internetových stránkách Rady Evropy zde: <https://www.coe.int/en/web/conventions/search-on-treaties/-/conventions/treaty/063>

Zjišťování adres

(1) Některé dvoustranné mezinárodní smlouvy o právní pomoci upravují otázku zjišťování adres osob (seznam států, s nimiž bylo takové ustanovení sjednáno ve dvoustranné mezinárodní smlouvě, je uveden v příloze č. 2). Rozsah a způsob poskytování vzájemné pomoci při zjišťování adres se v jednotlivých smlouvách částečně odlišuje.⁸²

(2) V případě žádosti cizího justičního orgánu o zjištění adresy se z informačního systému cizinců neposkytují údaje o cizincích, kteří požádali ČR o udělení mezinárodní ochrany nebo kterým byla mezinárodní ochrana udělena.⁸³

Osvobození od uložení žalobní jistoty

(1) Cizinci, který má obvyklý pobyt v cizině, a zahraniční právnické osobě, kteří se domáhají rozhodnutí o majetkovém právu, může soud uložit na návrh žalovaného, aby složili jistotu určenou soudem na náklady řízení. Povinnost složit jistotu nelze uložit občanům členských států Evropské unie a občanům států, ve kterých se v podobných případech od státního občana ČR nebo české právnické osoby jistota nežadá (viz § 11 ZMPS).

(2) Žádná jistota, záruka nebo depozitum jakéhokoli druhu nesmí být rovněž požadovány od osob, včetně právnických, s obvyklým bydlištěm nebo sídlem v jednom ze smluvních států některých haagských úmluv,⁸⁴ které vystupují jako žalobci nebo intervenienti v řízení před soudy jiného smluvního státu, pouze pro jejich cizí státní příslušnost nebo proto, že nemají obvyklé bydliště nebo sídlo ve státě, v němž je řízení zahájeno. Totéž pravidlo se uplatní na jakoukoli platbu, která by byla požadována od žalobců nebo intervenientů řízení k zajištění nákladů soudního řízení.

(3) Osvobození od uložení žalobní jistoty je stanoveno také v některých dvoustranných mezinárodních smlouvách o právní pomoci.⁸⁵

⁸¹ www.mzv.cz – sekce Cestujeme – Ověřování listin.

⁸² Informace ke zjišťování adres v některých státech lze rovněž nalézt na extranetu justice zde: <http://extranet01.servis.justice.cz/extranet.aspx?j=33&o=23&k=3444&d=32175>

⁸³ Viz 158 odst. 11 zákona č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky, ve znění pozdějších předpisů.

⁸⁴ Např. Úmluva o civilním řízení (vyhl. č. 72/1966 Sb.) a Úmluva o mezinárodním přístupu k soudům (č. 58/2001 Sb. m. s.), která reviduje a nahrazuje kapitulu III (články 17 až 19) Úmluvy o civilním řízení mezi smluvními státy této novější úmluvy.

Aktuální seznam smluvních stran Úmluvy o mezinárodním přístupu k soudům je dostupný (pod č. 29) na internetových stránkách Haagské konference zde:

<https://www.hcch.net/en/instruments/conventions/status-table/?cid=91>

Aktuální seznam smluvních stran Úmluvy o civilním řízení je dostupný na internetových stránkách Haagské konference (pod č. 2) zde:

<https://www.hcch.net/en/instruments/conventions/status-table/?cid=33>

⁸⁵ Např. Smlouva mezi Československou socialistickou republikou a Svazem sovětských socialistických republik o právní pomoci a právních vztazích ve věcech občanských, rodinných a trestních (Moskva, 12. 8. 1982; č. 95/1983 Sb.) – čl. 49.

§ 67

Rejstříky v EU

V sekci [„Rejstříky“ na Portálu evropské e-Justice](#) lze vyhledávat informace z obchodních rejstříků⁸⁶, katastrů nemovitostí⁸⁷ a insolvenčních rejstříků⁸⁸ členských států. Informace je možné získat z rejstříků vedených na národní úrovni jednotlivých členských států i z propojených rejstříků členských států na evropské úrovni.

ČÁST PÁTÁ SPOLEČNÁ A ZÁVĚREČNÁ USTANOVENÍ

§ 68

Evidence věcí s mezinárodním prvkem

(1) Za účelem evidence věcí, které se týkají ve smyslu této instrukce cizinců nebo ciziny (tzv. věcí s mezinárodním prvkem), soud v příslušném rejstříku zaškrtně odpovídající příznak označující věci s mezinárodním prvkem („CIZ“); zároveň zkratku „CIZ“ vyznačí na spisovém obalu.⁸⁹ Za věci s mezinárodním prvkem se pro účely evidence podle tohoto ustanovení považují věci, kde se cizí prvek týká účastníka řízení, popř. skutku. Nepovažuje se za ně poskytování právní pomoci cizím justičním orgánům (pasivní právní pomoc).

(2) Řízení o dědictví se eviduje jako řízení s mezinárodním prvkem v případě, že zůstavitel nebyl v době své smrti státním občanem ČR nebo jestliže se alespoň část dědictví nachází v cizině.

§ 69

Zrušuje se:

Instrukce Ministerstva spravedlnosti ČR ze dne 11. června 2010, č.j. 59/2010-MOC-J, kterou se upravuje postup justičních orgánů ve styku s cizinou ve věcech občanskoprávních a obchodněprávních“.

⁸⁶ Systém propojení obchodních rejstříků (*Business Registers Interconnection System*, BRIS) byl spuštěn v červnu 2017. Umožňuje vyhledávat informace o společnostech registrovaných v kterémkoli členském státě EU, na Islandu, v Lichtenštejnsku a v Norsku.

⁸⁷ Služba EULIS (Evropská pozemková informační služba) je online portál umožňující přístup do katastrů nemovitostí v celé Evropě: <https://inspire.ec.europa.eu/SDICS/eulis>

⁸⁸ Termín pro úplné propojení insolvenčních rejstříků všech členských států je stanoven v souladu s novým nařízením Evropského parlamentu a Rady (EU) 2015/848 ze dne 20. května 2015 o insolvenčním řízení k datu 26.6.2019.

⁸⁹ Viz § 153b odst. 2 Instrukce Ministerstva spravedlnosti ze dne 3. prosince 2001, č. j. 505/2001–ORG, kterou se vydává vnitřní a kancelářský řád pro okresní, krajské a vrchní soudy, v platném znění.

§ 70

Tato instrukce nabývá účinnosti dnem 1. června 2018.

Ministr spravedlnosti:

JUDr. Robert Pelikán, Ph.D.